

SĂ (NU)-L UITĂM PE JEAN BAUDRILLARD!

VIORELLA MANOLACHE¹

Institutul de Științe Politice și Relații Internaționale „Ion I. C. Brătianu”
al Academiei Române, București

(Not) Forgetting Jean Baudrillard! approaches the positioning of the verb *to forget* in a dual-concentric semantic sphere, by accrediting it as a pivot for the reception of J. Baudrillard – either with recourse to his text, *Oublier Foucault*, either by confirming the postface – the Jean Baudrillard – Sylvere Lotringer interview (*Forget Foucault/Forget Baudrillard*), or by the interrogative statement *Forget Baudrillard?*, issued by Chris Rojek and Bryan S. Turner. *Forget Foucault* will be reversibly assimilated by Sylvere Lotringer to the “best introduction to and to Baudrillard’s work”, in fact, a compelling exhortation “not to forget Baudrillard himself”.

Keywords: forgetting, seduction, the problem of the subject, Foucault, Baudrillard, *thinker-symptom*.

1. NOTE INTRODUCTIVĂ PE MARGINEA „SIMPTOMULUI BAUDRILLARD”

Pentru evidențierea cadrelor interogativ-retorice ale volumului *Forget Baudrillard?*, Chris Rojek și Bryan S. Turner² elaborează demersul anunțat, sub semnul a două coordonate/afirmații cu plus-sens pentru prezentul studiu.

Prima are în vedere echivalarea lui J. Baudrillard unui *gânditor-simptom*³ al lumii contemporane, recunoscut – la paritate – atât în/prin dificultatea cultivată de comentare a operei sale, ca și prin decretarea acestuia drept „personalitate subtilă și puternică”, figură emblematică și lectură obligatorie⁴, cât și prin calificativul de „nesatisfăcător (*ca plus-elaborare a angajamentului argumentativ – s.m.*) și

¹ vio_s13@yahoo.com; viorella.manolache@ispri.ro.

² Chris Rojek și Bryan S. Turner (eds.), *Forget Baudrillard?*, London and New York, Routledge, 1993.

³ *Ibidem*, p. XII.

Sintagma este agreată de către Camelia Grădinaru, în *Discursul filosofic postmodern. Cazul Baudrillard* (Iași, Editura Institutul European, 2010) cu valențe de acreditare a lui Baudrillard drept *filosof hiperactiv* și, deopotrivă, *seducător*, indiciar al multiplicărilor metamorfoza(n)te ale însuși discursului postmodern.

⁴ Chris Rojek și Bryan S. Turner (eds.), *op. cit.*, p. IX.

inclasificabil”⁵, toate acestea convenind asupra definiției unui *farmec* propriu, acela al filosofului *seducător și speculativ*, considerat un veritabil „superstar global”⁶.

„Simptomul Baudrillard” reprezintă sintagma care conține/deține detenta irigatoare a *efectului Baudrillard*, pe care o aprofundează Zygmunt Bauman, pe de o parte, prin integrarea lui J. Baudrillard seriei *interpreților* interesați și dedicați analizei de a traduce setul de semnificații și de ipoteze prin intermediul examinării și al soluționării decalajului între/dintre „ipotezele de domeniu” și traiectoriile schimbării experimentate societal⁷; pe de altă parte, același Z. Bauman⁸ comentează reflexul de a recepta „universul lui Baudrillard” prin includerea acestuia într-o *sociologie alternativă*, eroare pe care Z. Bauman o temperează, prin referirea la vocabularul lui Baudrillard, cel din urmă (am)plăsat și cultivat „într-un domeniu diferit al experienței și, ca atare, necomunicând cu tărâmul percepțiilor procesate sociologic”⁹.

A doua persistă în acreditarea *uitării* drept pivot de receptare a lui J. Baudrillard – fie cu recurs la textul acestuia, *Oublier Foucault* [Edition Galilee, Paris, 1977, republicat în traducere la/de Semiotext(e), Los Angeles, 2007], fie prin afirmativul postfeței – interviului Jean Baudrillard – Sylvere Lotringer (*Forget Foucault/Forget Baudrillard*), sau prin interogativul *Forget Baudrillard?*, emis de către Chris Rojek și Bryan S. Turner. În sine, problematica uitării este acreditată de către Z. Bauman cu valențele de manifestare ale unei *simptomatologii dionisiace*, apte a marca încadrarea-cu-orice-preț-a-lui-Baudrillard unei categorii specifice: „A deveni nativ, în spațiul alternativ baudrillardian, echivalează cu a te scufunda naiv în fluxul de impresii și a *uita* (s.n.) constrângerea antropologului de a traduce străinul prin *familiar*, *extraordinarul* prin *normal* (...) Cea mai bună modalitate de a aborda universul lui Baudrillard este să ne gândim la acesta ca la un efort anevoios și hotărât de a imagina cum ar arăta lumea dacă ar fi posibilă o astfel de *întoarcere (dinspre apolinic înspre dionisiac – s.n.)*”¹⁰.

În aceeași cheie a imaginării, chestionării propuse de către Sylvere Lotringer¹¹ – cu privire la felul în care teoriile sale ar putea fi trăite –, J. Baudrillard răspunde, deopotrivă, prezentându-se, dar și definindu-și sistemul, recunoscând o accedere

⁵ A se vedea, în acest sens, Mike Gane, *Baudrillard: Critical and Fatal Theory*, London, Routledge, 1991, și, cu precădere, „Review of Baudrillard, J., *Seduction*”, în *Theory, Culture and Society* 9(2), 1992, pp. 183–184.

⁶ Chris Rojek și Bryan S. Turner (eds.), *op. cit.*, p. X.

⁷ Zygmunt Bauman, *Legislators and Interpreters. On modernity, post-modernity and intellectuals*, Cambridge, Polity Press, 1987.

⁸ *Idem*, „The sweet scent of decomposition”, în Chris Rojek și Bryan S. Turner (eds.), *op. cit.*, pp. 22–47.

⁹ *Ibidem*, p. 23.

¹⁰ *Ibidem*.

¹¹ Jean Baudrillard, *Forget Foucault*, Los Angeles, Semiotext(e), 2007, p. 82.

tardivă la fundamentele de sedimentare teoretică, prin cultivarea tehnicilor și a modalităților *ludic-dionisiace* („a fost un fel de joc”¹²), urmând etapei extinse de preocupare dedicată – postură *cool!* – actului livrării de teorii.

Raportarea la M. Foucault nu este una, așadar, hazardată, ci constituie un semn de maturitate, gestionată indirect în și prin trei timpi – convenirea parcurgerii etapelor de la *cool*¹³ la *superstar*; de la distanța operată privind teoria și cultura, la aprofundarea relației de *încredere* și de *acceptare* (echilibrată) a acestora; de la filosofie, în defavoarea sociologiei, la puncte de vedere *complet metafizice*, opțiune care îl autorecomandă pe J. Baudrillard drept „metafizician (...), dar cu siguranță nu sociolog. Singura lucrare *sociologică* pe care o pot pretinde este efortul meu de a pune capăt socialului, conceptului de social”¹⁴.

2. M. FOUCAULT – UN *NO TURNING POINT* ÎN GÂNDIREA LUI J. BAUDRILLARD

În opera de tinerețe (până la textele anilor '70), J. Baudrillard cultivă recursul la M. Foucault, operând un act funcțional de împrumut al terminologiei, al cazurilor-speță și al strategiilor foucaultiene, în sine genealogia ordonatoare a simulacrului validând modelul epistemei sau structurile cunoașterii, via Foucault. Momentul anilor 1977 marchează, decisiv, o luare de poziție explicit afirmată – *a-l uita pe Foucault* – printr-un tip de reacție orientată în contradirecției validării recunoașterii lui Foucault drept figură predominant-majoră a intelectualității Teoriei Franceze¹⁵.

Dar, mai mult decât atât, Douglas Kellner consideră textul baudrillardian un *punct de cotitură*, un *no turning point* în parcursul teoretic al lui Baudrillard, prin chiar dubla turnură pe care acesta o afirmă și o cultivă – pe de o parte, despărțirea decisivă de apoteozele politicii relaționate simbolicului, prin chiar forarea (forțarea!) coordonatelor nihiliste, cinice și, implicit, apolitice; pe de altă parte, chestionarea percutantă și renunțarea definitiv-polemică la corpusul Teoriei Franceze, tributara puterii, dorinței, revoluției sau socialului¹⁶.

¹² *Ibidem*, pp. 83–84.

¹³ Cu trimitere la varianta *Cool Memories* baudrillardiană. Spre exemplu, în *Cool Memories V, 2000–2004* (Cambridge, Polity Press, 2006), J. Baudrillard acordă un spațiu (relativ) generos în economia textuală, unui pasaj relevant al interviului lui Michel Foucault cu Claude Bonnefoy (1966), *discurs* care îi oferă argumentele critice în a eticheta confesiunea lui Foucault drept un *act diabolic*, o *revelație dramatică*, de deconspirare a feței ascunse a acestuia, revelându-l drept adept al unei lucidități letale, pledând în favoarea morții, în general, a elipsei Celuilalt și a Vieții sau a sfârșitului Omului. Această perspectivă, consideră Baudrillard, contravine (*este non-cool!*) viziunii idealiste pe care fidelii textelor lui Foucault, discipolii sau epigonii săi au preamărit-o. Tocmai pe acest Foucault, insistă Baudrillard, nu ar trebui să îl uităm! (pp. 105–106).

¹⁴ Jean Baudrillard, *op. cit.*, p. 85.

¹⁵ Douglas Kellner, *Jean Baudrillard. From Marxism to Postmodernism and Beyond*, Cambridge, Polity Press, 1989.

¹⁶ *Ibidem*, pp. 131–133.

În sine, Baudrillard nu face altceva decât să mizeze pe un demers cultivat de autoindividualizare în seria interpreților-*superstaruri* ai momentului¹⁷ (D. Kellner consideră textul *Oublier Foucault* un document de delimitare de Foucault – Lyotard – Deleuze sau Guattari, o modalitate textuală de analiză decisivă a conceptelor și a concepțiilor marxist-freudiene, cu precădere a celor privind teoria eliberării și micropolitica dorinței), sedimentându-și terenul propriei teorii, prin renunțarea la *uitarea* teoriilor învechite, incapabile a mai oferi vreun răspuns articulat simptomelor societății postmoderne. „Vehement disociativ”, Baudrillard nu răspunde unui manifest al gândirii cu altul și printr-un altul, prin profețirea sfârșitului meta-teoriei și a meta-lingajului, creând, în fapt, o nouă meta-teorie și un meta-lingaj la fel de difuz și de restrictiv, eșuând, astfel, în a articula convingător o contrapozitie coerent-*seducătoare*¹⁸.

În cadrul dialogului cu Sylvere Lotringer¹⁹, J. Baudrillard aduce un plus de clarificare cu privire la poziția adoptată, insistând asupra incapacității lui M. Foucault de a opera un salt înainte cu privire la reabsorbția genealogiei, efect pe care îl consideră bornă pentru „punctul misterios în care acesta se oprește și nu mai găsește nimic de spus”²⁰, sau individualizând reperele de încrucișare cu Deleuze și Guattari, cele care converg înspre o despărțire ulterior-decisivă cu privire la reprezentare, la respingerea dialecticii, a sensului și metaforei (convertite în metamorfoză – „punct radical al sistemului, în care nu mai există nicio lege sau ordine simbolică”²¹), toate acestea operate și operabile pe terenul subiectivității, prin abolirea baudrillardiană a subiectului și prin indiferența recunoscută cu privire la dorință („nu-mi pasă de dorință”²², afirmă tranșant Baudrillard), în favoarea implicării *seducției*.

Introducerea la *Forget Foucault* recuperează contextualiza(n)t un triplu registru dedicat punctual demersului. Primul se referă la (par)cursul textului – de la nepublicarea acestuia (decembrie 1976) în revista *Critique* (din a cărei colegiu editorial, Foucault însuși făcea parte!), la rubrica recenziilor (eseu amplu dedicat de Baudrillard lucrării *Voinței de a ști*, text care viza, în fapt, întreaga operă foucaultiană), la ceea ce va deveni, ulterior, o carte în sine – pe care Sylvere

¹⁷ Pentru Chris Rojek și Bryan S. Turner, textul lui Baudrillard amendează cultul (*fan clubul!*) care s-a dezvoltat în jurul lui Foucault și idolatria pe care acesta o genera, în sensul în care „nu a fost suficient ca Foucault să scrie despre societate, simțind nevoia de a obține inclusiv aprobarea societății” (Chris Rojek și Bryan S. Turner eds., *op. cit.*, pp. XIII–XIV).

¹⁸ Douglas Kellner, *op. cit.*, p. 139. Deși recunoaște intenția – chiar eșuată – a lui Baudrillard de a se desprinde de modele, Douglas Kellner rămâne el însuși tributar mecanicii subiective a textului lui Baudrillard, operând cu o comparație/comparație extinsă Foucault – Baudrillard! (pp. 141–142).

¹⁹ Jean Baudrillard, *op. cit.*

²⁰ *Ibidem*, p. 74.

²¹ *Ibidem*, p. 77.

²² *Ibidem*, p. 76.

Lotringer îl asimilează celei „mai bune introduceri în și la opera lui Baudrillard”, în fapt, îndemnul „de a nu-l uita pe Baudrillard însuși”²³. Al doilea vizează insolitul actului baudrillardian, luarea de poziție fermă, inițial echilibrată, prin recursul la traducerea în limba engleză, dispusă într-un/printr-un volum cu dublă față/valență – *Forget Foucault/Forget Baudrillard* – și cu o copertă reversibilă, drept formă și formulă de echilibrare, de atenuare a *gestului textual-sacrileg* baudrillardian.

Forget Foucault nu poate fi dissociat de momentul apariției – publicarea imediat după *Schimbul simbolic și moartea*, la Editions Gallimard în aceeași colecție – *Bibliothèque des Sciences Humaines* – în cadrul căreia fusese integrat și volumul *Ordinea lucrurilor* a lui Michel Foucault²⁴. Al treilea îl contextualizează pe Baudrillard – până la un punct – poziționat în *profilul de grup* Deleuze – Guattari – Foucault, cu intersecții afirmate de stânga, cu implicare maoistă, convertit post-'68 pe fundalul epuizării retoricii marxiste și a sfârșitului stângismului creator în Europa, la „extragerea energiei subversive pe care nu o mai găsea în luptele tradiționale de clasă”²⁵, reclamând necesitatea de actualizare a teoriei puterii, prin cuantificarea fluctuațiilor deteritorializa(n)te ale subiectivității, prin recalibrarea relației/raportului creativitate psihotică – dorință – nomadism. Acesta este *nodul* care îl separă decisiv și definitiv pe Baudrillard de pleiada de gânditori menționată: potrivit lui Baudrillard, distincțiile impuse între diferitele „regimuri ale nebuniei” sau între pragurile și intensitățile fluxurilor nu mai pot rezista.

Raportarea critică a lui Baudrillard la Foucault nu reprezintă o luare de act singulară – Deleuze criticase *amical* ipotezele lui Foucault! –, inedit fiind însă tipul de manifestare adoptat, acela de confruntare directă. Sylvere Lotringer reevaluează gestul lui Baudrillard, pe care nu îl asimilează unui act de *patricid freudian*, ci îl echivalează necesității baudrillardiene de a se distanța de „influența paralizantă” a acestuia. „A-l uita pe Foucault înseamnă să-i faci acestuia un serviciu (...) A-l îndulci însemna să-i provoci un deserviciu”²⁶, mărturisea Baudrillard, interesat fiind, prioritar, de afirmarea și de valorizarea propriului argument. A *uita* echivalează – aici – consideră Sylvere Lotringer cu a-l (am)plasa pe Foucault înlăuntrul unui context reversibil: „Baudrillard a făcut același lucru, dar invers. Acesta a escaladat discursul lui Foucault [*până la a-l poziționa – s.m.*] (...) într-o spirală mai largă... singura spirală adevărată, cea a propriei puteri. Să se deplaseze în ea, să aprobe fără rezerve ipotezele adversarului său reprezenta o provocare mult mai îndrăznească decât actul de a-l critica pur și simplu”²⁷.

²³ Sylvere Lotringer, „Exterminating Angel. Introduction to *Forget Foucault*”, în Jean Baudrillard, *op. cit.*, p. 7.

²⁴ *Ibidem*, p. 8.

²⁵ *Ibidem*.

²⁶ *Ibidem*.

²⁷ *Ibidem*, p. 23.

3. FORGET FOUCAULT...

Considerată *perfectă*, prin chiar dinamica textuală care oferă „descrierea admirabilă” a interconectării unei spirale extins-riguroase de sens cu semnificația de „curgere interstițială” a puterii inserată în rețeaua socialului-mentalului-corpului, opera lui M. Foucault este receptată *admirativ* de J. Baudrillard, printr-o lectură inițial directă, ulterior, necesar a fi decriptată, prin chiar asanarea relațiilor de putere și de seducție. Baudrillard *nu uită* – ritualic – a considera travaliul foucaultian un demers de „revărsare meticuloasă”, *fără vid și fără fantasmă*, de o „obiectivitate fluidă, o scriere neliniară, orbitală și fără cusur (...). Discursul lui Foucault este o oglindă a puterilor pe care le descrie. Acolo se află forța și seducția, și deloc în *indicele de adevăr*, care este doar laitmotivul său: aceste proceduri ale adevărului nu au nicio importanță, pentru că discursul lui Foucault (...) nu este un discurs al adevărului, ci un discurs mitic în sensul puternic al cuvântului”²⁸.

A *uita* echivalează – aici – cu actul de a identifica și de a interveni corector în chiar mecanica de receptare a „celor care merg pe urmele lui Foucault și trec pe lângă aranjamentul mitic al intenției de a ajunge la adevăr”²⁹, luciditate și, deopotrivă, maturitate a privirii, cea care facilitează actul de a „vorbi cu o înțelegere definitivă despre putere, sexualitate, corp și disciplină”³⁰, și, astfel, de a sublinia, implicit, faptul că *forget Foucault* nu este altceva decât efectul similar al unui *forget Baudrillard*, pe care Baudrillard îl contracarează *vorbind despre sine* prin chiar autopозиționarea *de acolo de unde Foucault nu mai poate urmări sau nu mai reușește să spună nimic* nici despre politic și nici despre sexualitate – „totul este politic, totul este sexualitate! denotă o absurditate paralelă între aceste slogane, chiar în momentul în care politica se prăbușește și când sexul involuează și dispare ca referent puternic înlăuntrul hiperrealității sexualității *eliberate*”³¹.

Raportarea lui J. Baudrillard la M. Foucault este una graduală: de la proiecția unei îngăduințe, „presupunând că suntem de acord cu Foucault”³² (cu o aparentă unitate – până la punctul în care, în ceea ce-l privește pe Foucault, puterea se substituie dorinței – Foucault – Deleuze – Lyotard), la lansarea unor ipoteze deranjante („incapacitatea de a vedea” – cu referire la absența puterii, la represiune sau la efectul acesteia imposibil de explicat), având, ca finalitate constantă, determinarea politică a rateurilor („întreaga analiză a puterii trebuie reconsiderată”³³) și la conturarea propriului sistem baudrillardian, înlăuntrul căruia seducția – neaparținând ordinii reale – este mai puternică decât puterea, decât producția sau sexualitatea, cu efect combinatoriu: „ceea ce trebuie să analizăm este combinația procesului de seducție

²⁸ Jean Baudrillard, *op. cit.*, p. 29.

²⁹ *Ibidem*, p. 30.

³⁰ *Ibidem*.

³¹ *Ibidem*, p. 32.

³² *Ibidem*.

³³ *Ibidem*, p. 51.

cu procesul de producție și putere și iruperea unui minim de reversibilitate în fiecare proces ireversibil, ruinându-l și demontându-l în secret, asigurând simultan acel continuum minim de plăcere care se mișcă”³⁴.

4. ...CEA MAI BUNĂ INTRODUCERE ÎN ȘI LA OPERA LUI BAUDRILLARD

Baudrillard este direct interesat de transformările puterii, detentă pe care o așază în corpus-ul unei noi partituri interpretative, stabilind că inutilitatea obținerii acesteia sau a dezbaterilor propagate la infinit pe subiect se cere a fi racordată inclusiv la „orizontul sacru al aparențelor”, spațiu cu valențe de indiciar pentru validarea ideii potrivit căreia, „din moment ce apogeul politicului a fost depășit, acum începe cealaltă parte a ciclului în care puterea revine în propriul simulacru”³⁵.

Provocarea lansată la adresa socialului este subsumată de Baudrillard ieșirii capitalului din staza fazei de blocare înlăuntrul „momentului raționalității economice și politice”, valorizând însuși socialul drept „model de simulare și formă de răsturnat, deoarece este o formă strategică de valoare poziționată brutal de capital și apoi idealizată de gândirea critică”³⁶, în sensul în care realitatea nu vizează doar ciocnirea forțelor sociale, ci atragerea în manifestare practică a formelor opuse – de capital și de sacrificiu, de valoare și de provocare –, perspectivă care reconfirmă imposibilitatea „exorcizării puterii prin forță”, în sensul în care, ceea ce se repune în joc consistă în chiar „provocarea puterii de a fi putere, o putere totală, ireversibilă, fără scrupule și fără limită”³⁷. Din și în confruntarea menționată, puterea se fragmentează și se multiplică, încetând a mai fi o formă simbolică și devenind una politică: „Din momentul în care a încetat să mai fie putere simbolică pentru a deveni putere politică și o strategie de dominare socială, provocarea simbolică nu a încetat să bântuie puterea în sens politic. (...) Acum substanța politicii se prăbușește. Suntem în punctul în care nimeni nu exercită puterea sau nu o mai dorește, nu din cauza vreunei slăbiciuni istorice sau temperamentale, ci pentru că secretul ei s-a pierdut și nimeni nu mai vrea să accepte provocarea. Cât de adevărat este, așadar, că puterea trebuie să fie închisă în putere pentru ca ea să izbucnească”³⁸.

Și, în acest context, Foucault este dublu arondat – pe de o parte, cu trimitere la prevalența concepțiilor germinând în raza concentrică a microstrategiilor și, pe de altă parte, prin persistența discursului politic, înlăuntrul căruia Foucault poziționează natura schimbării puterii. Cele două perspective introduc setul de ipoteze numite pe care Baudrillard le lansează și le verifică, considerând puterea o provocare în defavoarea echivalării acesteia unei instanțe, structuri sau relații³⁹,

³⁴ *Ibidem*, p. 55.

³⁵ *Ibidem*, p. 58.

³⁶ *Ibidem*, p. 60.

³⁷ *Ibidem*.

³⁸ *Ibidem*, p. 61.

³⁹ *Ibidem*, pp. 58–59.

cu dublă formă de manifestare – atât împotriva întregii societăți, cât și în favoarea celor care dețin puterea.

5. ÎN LOC DE CONCLUZII – *FORGET* – UN CUVÂNT DE ACCES

În sine profil reversibil, *Forget Foucault* este lecturat de către Jonathan Fardy⁴⁰ prin demersul de echivalare a lui *a uita*, deopotrivă, cu o critică a criticii, dar și cu o polemică îndreptată împotriva criticii. Demarând de la acest element nodal, Jonathan Fardy se întreba dacă „prin *Forget Foucault* Baudrillard are în vedere a *uita critica*, atunci ce ar trebui să gândim despre critica lui Baudrillard asupra realității? Nu face critica realității lui Baudrillard exact ceea ce acesta îl acuză pe Foucault că face în ceea ce privește puterea și pe Deleuze, în ceea ce privește dorința? Critica realității lui Baudrillard nu restabilește, chiar dacă doar negativ, pretenția filosofică a realității? Și, ca atare, nu mai operează gândirea lui în orizontul principiului-realitate, învârtindu-și polemic roțile?”⁴¹.

Un posibil răspuns rezidă în chiar cheia propusă de Baudrillard, *Forget Foucault/Forget Baudrillard* recuperând substanța parolei/cuvântului de acces⁴² a *uita*. Pe de o parte, se are în vedere natura obiectuală a verbului *a uita*, acțiune care devine *alternativă la problematica subiectului*, în sensul dialogal al elaborării unui sistem de semne și de simboluri, plasate în corespondență, *a uita* depășind simpla sa întrebuintare – *a omite, a pierde, a fi într-o stare indiferentă* – desemnând absența subiectului (fără referire la Foucault, sau la Baudrillard, ci la sistemul teoretic pe care îl dezvoltă ambii). Obiectual, sensul lui *a uita* obligă punerea la îndoială a postulatelor *uitării*, Foucault/Baudrillard devenind ei înșiși versanți ai *uitării*, angajați în travaliul de deșchidere a simplei funcționalități a obiectului⁴³. Astfel, se valorizează schimbul simbolic, în aceeași schemă a *reversibilității* termenilor, ambii imposibil de separat și ambii incluși ca parte a unui schimb permanent de locuri⁴⁴ – în fapt, Baudrillard îl repune în joc pe Foucault, efect circulator care îl livrează pe însuși Baudrillard, în tentația *seducătoare* nu de a face schimb unul cu celălalt, ci de a-și recalcula locul în logica imediată a lui *a uita*.

⁴⁰ Jonathan Fardy, „Review. Forget Foucault”, în *Foucault Studies*, No. 13, May 2012, pp. 184–187.

⁴¹ *Ibidem*.

⁴² Jean Baudrillard, *Cuvinte de acces*, București, Editura Art, 2008.

⁴³ *Ibidem*, pp. 19–21.

⁴⁴ *Ibidem*, pp. 25–30.